X. évfolyam. Ujpest, 1905. junius 29. 26. szám.

Előfizetési árak:
Egész évre 8 K., félévre 4 K, negyedévre 2 K.
Egyes szám ára 16 fill.
Hirdetések mérsékelt árak szerint.

A lap megjelenik minden csütörtökön.

Felelős szerkesztő:
Braukovics György.

13-26

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség: Deák-utcza 8.
hová a lap szellemi részét illető közlemények küldendők.
Kéziratok vissza nem adatnak.

Kiadóhivatal: István-utcza 9.
Hová a lap anyagi részét illető közlemények és előfizetési díjak küld

Kiadótulajdonos:
Fuchs Antal

PESTMEGYE SZABADELVŰ KÖZÖNSÉGÉNEK HETILAPJA

A sajtószabadság és hatásai.

I.

Az ujpesti »Ellenzéki Hirlap« szerkesztőjét egy — lapjában megjelent — közleményeért inzultálta valaki.

Ezt az inzultust határozottan elitéljük!

Elitéljük először azért, mert *a szabadság* minden gondolkodó és érző lénynek a legfőbb kincse.

Birása üdvöt ád.

Hiánya nyomor.

A szabadság az emberiség nemessége. Az müveli a szellemet. Az izgatja minden erejét. Az buzditja cselekvésre. Az ád neki bátorságot. Föléje emeli minden tehernek, akadálynak és veszélynek. Mig ellenben a rabszolgaság és a kényszer elnyomja a szellemet, eltompitja az erőket, és lehüti a kedvet a cselekvéstől.

Épen azért nincs olyan borzalmas, undok elnevezés, mely elég volna annak a megjelölésére, jellemzésére, a ki az emberek e javát, a szabadságot megcsorbitani vágyik.

Elitéljük másodszor azért, mert a szabadság legfontosabb, legkitünőbb, legértékesebb faja: *a gondolkodás, az itélet szabadsága*, az észnek korlátlan használata.

Mert a hol az ész, minden bilincstől menten működhetik, a hol minden gondolkozó és vizsgálódó ember a felett, a mit mások állitanak, korlátlanul és szabadon gondolkozhatik; a mikor az ember bátran közölheti itéletét, nézetét; a mikor az őszinte nyilatkozás és állásfoglalás szabadon történik: ott és akkor felvilágosodott időket élünk.

A hol kényszer van, ott barbárság is van.

Éppen azért jaj annak, a ki a gondolkodás és az itélet szabadságát megátolja, a ki békóba akarja szoritani.

Jaj annak, a ki azt a felvilágosodást, a melyet egyedül a szabad gondolkozás és szabad itélet növelhet nagygyá, nem támogatja.

Jaj annak, mert az, az emberi boldogságnak megrontója s mint ilyen szörnyeteg.

Elitéljük harmadszor azért, mert a gondolkodás, az itélet szabadsága: *sajtószabadság*.

A sajtószabadság pedig a legszentebb és egyedül sérthetetlen joga az emberiségnek, a melyet minden más jog és szabadságnál többre kell becsülni, mert ha ettől akár hatalommal, akár inzultusokkal megfosztanak, nemcsakhogy csökkentik a nemzet, az emberiség boldogságát, hanem végkép fel is dúlják azt.

E joggal, a sajtószabadság jogával együtt állhat fenn és bukik el az erény, a nyugalom, a lelki vigasz.

E jogot Isten adta az embernek, épp azért el nem veheti tőlünk semmiféle ember.

E jog a természet joga, épp azért erős, örökkévaló és tagadhatatlan.

E jog általános, épp azért oly szent, mint minden hatalom joga.

Az a szabadság tehát, hogy nézetét és itéletét az ember akár szóval, akár *irásban* másokkal is közölhesse, épp ugy mint a gondolkodás szabadsága, szent és sérthetetlen joga az emberiségnek, a mely mint általános emberi jog, felette áll minden fejedelmi, minden hatalmi, minden egyéni jognak.

Az az uralkodó, az a kormányférfi az az ember, a ki azt mondja, hogy megengedi mindenkinek, hogy saját véleménye legyen, hogy azt hihesse, a mit akar, elmondani és leirni azonban nem szabad azt, a mit akar: bolonddá tartja az emberiséget s a legnagyobb bolond maga.

A ki pedig hatalmi eszközökkel, inzultusokkal elvonja az emberektől a gondolatok, itéletek *közlésének* jogát, az az emkerek legszentebb jogát tapodja lábbal.

A ki a szabad irás jogát elnyomja: az monopolizálja az igazságot.

A hol ez sikerül: ott az emberek rabszolgákká lesznek, mert csak ugy gondolkozhatnak, a mint azt az erősek, a brutálisak parancsolják.

Ezen igaz, megczáfolhatatlan indokoknál fogva nemcsakhogy *elitéljük*, az »Ellenzéki Hirlap« szerkesztője ellen intézett inzultust, de *visszautasitjuk a »Több ellenzéki polgárnak« azt a gyanusitását is, mintha*

TARCZA.

A nagy akadály.

— Elbeszélés —

(Folytatás.)

— Te itt, kérdé vontatottan. Azt gondoltam, már elbucsuztunk egymástól.

— Igen még egyszer eljöttem, azon reményben, hogy hangulatod megváltozott s most nyugodtabb vagy. Ebből is láthatod, milyen békülékeny vagyok s milyen igazságtalan valál reggel hozzám.

Emma nem felelt, csak a varrókosarának tartalmát rendezgette.

Reménylem — folytatá Romváryné, ruhájának egyik ránczát kiegyengitve — reggel óta más határozatra jutottál s kész vagy ajánlatomat elfogadni. Vendégszobám készen vár. Mindenki szivesen lát nálam, az estebédnél, hiszem, már asztalomnál foglak látni.

— Úgy hiszem, — válaszolá Emma — ezt a a pontot letárgyaltuk. Miután azonban kényszeritesz az ismétlésekre, kénytelen vagyok az értésedre adni, hogy holnap reggel nagynénémhez Pozsonyba utazom, a kit már jövetelemről táviratilag értesitettem s ott is maradok mindaddig, mig végleges tartózkodási helyem iránt nem határroztam,

— Tehát teljesen elhagyott a jobbik eszed!

Csupa oktalan érzékenységből lemondasz minden szerencsés esélyről, a mely még kinálkozik! Én jól ismerem Albertet, az önállóságot csakhamar meg fogja unni s az ujitásokról lemond.

— Kérlek ne beszélj tovább! én elmondtam nézetemet mindenről — ezzel fejezzük be ezt a tárgyat.

— Melyik herczegre vársz? — kérdi Gizella élesen.

— Egyikre se, ha olyan megaláztatások árán kellene őt megvásárolni, mint a milyekben, hála neked, itt részesültem.

— Jó gyermekem, nagyon regényes eszméid vannak! A mai korban a leányoknak, különösen ha már elbucsuztak az ifjuság éveitől, egy kis fáradtságtól, kellemetlenségtől óvakodniok kell, ha még férjet akarnak szerezni.

— Gizella lelkem, jöjjünk tisztába egymással. Én a tegnapi napig hüségesen követtem tanácsaidat, mert jó anyám arra tanitot, hogy a párta kövesse a főkötőt, miután ez utóbbi már többet tapasztalt az életben, mint az előbbi. De mától fogva köszönettel lemondok ezekről a tapasztalati utmutatásokról. Én nem akarok „férjet szerezni." S valószinűleg az én jó anyám sem igy értette a dolgot, sőt szentül hiszem, egyenesen rosszalta volna eljárásodat, a melyel te bennem Albert megkérdezése nélkül azt a gondolatot ébresztetted fel, hogy belőlem és fivéredből egy pár lehetne, a minek következtében ő, a kinek erről sejtelme sem volt, jogos felháborodásában engem a házból bűnösként kiutasit. Nem kérek többé tanácsaidból s lehetőleg mesze igyekszem e helytől letelepedni, oly messze, hogy még a madár se hozhassa oda e történtek hirét.

— És vagyonod? — kérdi Romvariné a vihar kitörését jelző hangon. Azt hiszed, hogy férjem, ha oly hálátlan leszel iránt am tovább is fogja azt kezelni?

— Nem is szükséges, hogy tovább fáradozzék. Magam fogom azt kezelni.

— S mindent el fogsz veszíteni, koldusbotra fogsz jutni.

— A mire ezer nő képes az életben, arra én is képes leszek. A férjedet, hálás köszönettel, feloldom vagyonom további kezelésétől.

— Jó, akkor nincs több mondani valóm, átengedlek sorsodonak mint szerencsétlen öcsémet Albertet.

Romváryné szinpadias taglejtéssel elhagyta a szobát s miután Emma még csak a szoba ajtajáig sem kisérte, a folyosón kénytelen volt egy kissé megállani, mert a düh elfojtotta a lélekzetét.

Tehát mind a kettő kisiklott a kezei közül.

Albert, a szelid fivér és Emma az engedékeny rokon, egy éjen át mozgatható bábukból élő, saját akarattal és véleménnyel biró lényekké változtak át. Az ő uralkodásának vége szakadt s kormányhajója érzékeny léket kapott. S vajjon kinek köszönheti ezt? Kinek a gyönge kezei ásták meg s gyujtották meg az aknát, a mely az ő hatalmát a levegőbe röpitette? Nellike volt minden nek az oka — az akadály, gránitkőtömbként az utjába gördült s a diadalát meghiusitotta.

Romváryné szemeiből zöld fény szipor kázott, midőn a gyermekszoba felé fordult, a melyből halk, ezüstcsengésű dallam hallatszott ki.

(Folyt. köv.)

az inzultáló »a felsőbb körök jóváhagyásával tette volna azt, a mit tett«.

Azok a »felsőbb körök« nevezetesen a nem ellenzékhez tartozó községi *vezérférfiak* s a *a község főjegyzője* sokkal szentebbnek, sokkal nagyobb kincsnek ismerik és tartják a sajtószabadságot, semhogy azt bármilyen eszközzel korlátozni s a szabad sajtó munkásait megfélemliteni valaha is megkisérelték volna.

Az ellenzéki lapoknak még a legdurvább támadásai, személyeskedései s a legalaptalanabb vádjai is legfeljebb csak annyit idéztek elő náluk, hogy megvetették az egyént, de soha sem üldözték, sohasem inzultálták, s még kevésbbé inzultáltatták a szabad sajtó munkásait.

Az inzultató a saját szakállára inzultált.

Tettéért egyedül ő a felelős.

»A felsőbb köröket« és a »község főjegyzőjét« igazán, csak a nagyon nagyon rosszakarat hozhatta az inzultálással s a nem sikerült orvtámadással kapcsolatba.

Legközelebb kifejtjük nézetünket aziránt is, hogy meddig terjednek a *sajtószabadságnak a határai*, és hogy mi az *iró joga* a *magánemberekkel* szemben!

HIREK

— **A központi választmány ülése.** Pest-Pilis-Solt-Kiskun-vármegye központi választmánya f. é. julius hó 3-án d. e. 10 és ½ órakor, az alispán hivatalos helyiségében ülést tart, melynek tárgyát az országgyülési képviselőválasztók 1906. évi ideiglenes névjegyzékei ellen beadott felszólamlások és észrevételek képezik.

— **Plébános-beigtatás.** Dr. *Varázsépi* Bélának, az ujpesti róm. kath. egyház uj plébánosának ünnepélyes beigtatása f. é. julius hó 2-án fog megtartatni.

— **Az ujpesti gymnasium.** Miután a gymnasium első osztályába 62 ujpesti növendék jelentkezett s ezekért a beiratási — és az első félévi tandijak le is fizettettek: az ujpesti gymnasium első osztályának a felállitása már biztositva van s igy az f. évi szeptember hó 1-én meg is nyilik.

Egyhazi közgyülés. Az ujpesti ág. hitv. evangélikus egyház f. é. junius hó 25-én tartotta *Benkovits* Imre másodfelügyelő és *Gedidy* Lajos társelnöklése mellett rendes évi közgyülését. Benkovits Imre másodfelügyelő a hivek üdvözlése után, kegyeletes szavakkal emlékezett meg az egyház halottjairól, azután előterjesztette az 1904-ik évi bevételi-kiadási s vagyoni mérleget és az 1905-ik évi költségvetést. A közgyülés a számvizsgáló-bizottság jelentésének felolvasása után a pénztárosnak, az ellenőrnek s a gondnoknak a felmentvényt megadta s a költségvetést elfogadta. A megüresedett püspöki állásra Bachát Dániel budapesti lelkészt, a pestmegyei főesperesi állásra Szeberényi Lajos fóthi lelkészt jelölte, illetőleg szavazatát egyhangulag ezekre adta. Az egyháztanácsban 3 hely megüresedvén, egyháztanácsosokká Posch Jánost, Lanesek Gyulát s Wurmb Elemért választotta meg. Az évi mérlegből kiemeljük a következő adatokat:

Az egyháznak az 1904-ik évben 3399 K 64 f. volt a bevéte s 3240 K 34 f. volt a kiadása és igy 159 K 30 f. volt a pénztári maradványa. Vagyona: 50,006 K 66 f. terhe 8655 K 34 f. és igy tiszta vagyona 47,351 K 32 f. Az 1905. évi költségvetése, 11,981 K 34 f. szükséglettel 2409 K 30 f. fedezettel és igy 9572 K 4 f. hiánynyal irányoztatott elő. Hogy a hiányzó 9572 koronát honnan és miből teremti elő ez év folyamán az egyháztanács, azt csak a jó isten tudja. Az egyház pénztárában ez idő szerint csak 96 K 35 f. készpénzzel rendelkezik s ennek következtében az egyháztanács szokásos évi jelentését is csak a julius hó 1-én megtartandó nyári mulatság után fogja kinyomatni, a mikor is az egyház minden tagjának meg fog küldetni.

— **Az ujpesti ág. hitv. evangélikus egyház** nyári tánczvigalma f. é. julius hó 1-én, az ujpesti-rákospalotai vasuti indulóház mellett lévő Horváth-féle vendéglő helyiségeiben, kedvezőtlen idő esetében is meg fog tartatni, mert ugy a táncolók, mint az étkezők számára elegendő fedett helyiség áll rendelkezésre. Az evangélikusok nyári mulatsága eddig mindig a legjobban sikerült mulatságok közé tartozott, s a buzgó rendezőség az idén is mindent elkövetett, hogy Ujpest előkelő családjait julius 1-én együtt üdvözölhesse. Az ujpesti evangélikus egyház, a legszegényebb egyháza Ujpestnek, nagy anyagi gondokkal küzd, s igy méltán remélheti, hogy Ujpest közönsége s a többi hitfelekezetek tagjai nem tagadják meg támogatásukat és szivesen megváltják a nyári tánczvigalomra az 1 koronás belépőjegyet.

— **Az ujpesti ev. ref. egyház** javára rendezett tavaszi tánczvigalom, daczára annak, hogy f. hó 17-kéről 24-kére halasztatott el, a mai körülményekhez képest jól sikerült. A Horváth-féle vendéglő helyiségeit egészen megtöltötte Ujpest előkelő közönsége, csak a táncolni szerető leányok néztek szomoruan azon asztalok felé, a melyeknél a fiatalság „frocsesözött" vagy „schnittezett" s öreg ember nem vén ember módjára „fixirozta" a hölgyeket, de táncolni modern podográjánál fogva nem akart. Az első francia négyest 26 pár táncolta, de táncolhatta volna mégannyi, ha az az „aranyos ifjuság" tényleg aranyos volna. Vajjon mi lesz ezekből az öreg fiatal urakból husz év mulva? Fiatalöregek semmi esetre sem lesznek.

A magánmunkálatok dijazására vonatkozó szabályrendeletet, mely a községi jegyzők részére egyes hivatalos működésekért engedélyezett dijakat, valamint az általuk végezhető magánmunkálatokért járó dijakat megállapitotta: a belügyminiszter jóváhagyta. Megjegyezzük, hogy Ujpesten az összes hivatalos-és magánmunkálati dijak a *felek által* egyenesen a község pénztárába fizetendők be, s a mely alkalmazott a dijakat a felektől átveszi s a saját czéljaira megtartja: fegyelmi vizsgálat alá vonatik s az állását is veszélyezteti.

— **Szünidei gyors- és gépirástanfolyam.** *Röthy* Hugó gyorsiró tanár, az ujpesti *Attila-utczai állami elemi iskolában* f. é. julius hó 5-től szeptember hó 1-ig tartó szünidei tanfolyamot rendez a magyar, német levelező, vita és kereskedelmi gyorsirásban. *A gyorsiró* tanfolyam dija 20 korona. Az ismétlő és gyakorló órák dijtalanok. *A gépirás* tanfolyam dija egy gépen 10, — kétrendszeren 15 korona. A tanfolyam miniszterileg engedélyezett, az ujpesti állami iskolák gondnokságának felügyelete alatt áll s bizonyitványai közerényesek. Tanórák a gyorsirásból hétfőn, szerdán, szombaton este 7—8-ig. A gépirásból naponként d. u. 4 órától este 8-ig. Jelentkezés szerdán és pénteken este 7—8-ig.

— **Műkedvelői szinielőadás.** Az ujpesti katholikus legényegylet a saját disztermében f. é. julius hó 2-án jótékonyczélu szinielőadást rendez. Ez alkalommal szinre kerül „A javithatatlan"-jelenet. Előadják a kath. legényegylet tagjai és „A galyarab" czimü szinmü. Előadják a Tanoncz Otthon tagjai. Az előadás kezdete este 8 órakor. Helyárak: ülőhely első 5 sorban 1 K, a többi sorban 80 fillér, állóhely 50 fillér. A tiszta jövedelem a kath. Tanoncz Otthon és a kath. Legényegylet javára fordittatik.

— **Alaptalan vádak a községi irnok választáskor.** Az ujpesti ellenzék, mint minden választást, ugy a f. hó 21-én végbement községi irnoki választást is kifogásolja, s rossz névven veszi, hogy a képviselő-testület 21 szavazattal Szegő Lipót okleveles jegyzőt választotta meg s hogy a kevesebb kvalifikáczióval biró Várady Albert csak 6 szavazatot kapott. Ennek kapcsán az ujpesti ellenzék azt kérdi, hogy hát egy „*közönséges* irnoki álláshoz is kell oklevél?" Szerinte nem kell. Szerinte: „a dolog lényege az, hogy a ki a főjegyzőnek jobban tetszik az számithat az ő pártfogására. A többiek meg a parancsát szó nélkül teljesitik". Hát bocsánatot kérünk, ez a vád teljesen alaptalan. Először a mucsai irnoki álláshoz talán nem szükséges az oklevél, de az ujpesti irnoki állásához okvetlenül szükséges, mert az ujpesti elöljárósági irnok nem közönséges irnok, hanem olyan irnok, a kinek önállóan kell bizonyos ügyeket elintéznie, a ki sokszor előadói teendőket is végez s hogy erre az irnoki állások közül ki bir nagyobb kvalifikáczióval, azt igazán és a legjobban a község főjegyzője tudja megitélni, a ki felelősségének tudatában és a közigazgatás érdekében nem lehet tekintettel arra, hogy ki milyen nagy családdal bir. Másodszor, éppen a fent kifejtett indokoknál fogva, a képviselőtestületnek kötelessége szavazatát arra adni, a kit a főjegyző első sorban ajánl, nem pedig arra, a kit az ellenzék mellék- s éppen nem közérdekü tekintetekből óhajt megválasztani, mert hát a megválasztott működéséért nem a képviselőtestület, hanem a község főjegyzője felelős, még pedig nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is. Ismételten hangsulyozzuk, nagy szerencsétlenség volna Ujpestre s a község közigazgatására, ha a községi választásoknál a politikai s a felekezeti irány érvényesülne. Okos s a község javát akaró ember, soha sem fog erről községi választásoknál megfeledkezni.

— **Az ujpesi iparos-tanonczi skolák** összes osztályaiban f. hó 25-én délután tartattak meg a vizsgák. Minden osztályban jelen volt az „Ujpesti Ipartestület Elöljáróságának" egy két tagja s azonkivül az összes osztályok vizsgáit meglátogatta *Mády* Lajos az iparos-tanonczi skolák igazgatója, *Krapp* Mihály az iparos-tanonczi skola bizottságának helyettes elnöke s *Brankovics* György törvénybiró. Az idei vizsgák mindenkit meggyőztek arról, hogy az iparos-tanonczok haladása a mult évekhez képest feltünő. A tanonczok fegyelmezettebbek, feleleteik szabatosabbak, rajzaik tisztábbak és korrektebbek, az irásbeli dolgozataik pedig hibátlanabbak és helyesebbek. Különösen örvendetes haladást tanusitott az az osztály, melybe az irni és olvasni nem tudó tanonczokat csoportositották. Örömmel tapasztaltuk, hogy az iparos-tanonczi skolák tanitói átérezték hivatásuk fontosságát az ipas-tanonczi skolában s komoly dicséretreméltó munkát végeztek, s ezzel megteremtették azt az egészséges alapot, a melyen az ujpesti iparostanonc-iskolák néhány év alatt mintaiskolákká fejlődhetnek. A dicséretes haladásban tagadhatatlanul nagy része van az iparostanonc-iskolák igazgatójának, *Mády* Lajosnak is, a ki nagy és szakavatott tevékenységet fejtett ki az iparostanonc-iskolák tökélesbitése körül. Kár, hogy a mostoha gazdasági viszonyok miatt az iparostanonc-kiállitás elmaradt, most az idén bizony sok dijat lehetetvolna a szorgalmas tanonczok közt kiosztani.

— **Iskolai értesitő.** *Az ujpesti polgári leányiskola* értesitője az 1904—1905-ik iskolai évről, melyet *Scherer* Gyula szerkesztett, hü tükre e kitünő intézet egy évi működésének. Az értesitő első részében kegyeletesen emlékszik meg Illek Vincze apátplébános s az ujpesti áll. iskolai gondnoksági elnökének elhunytáról, a kinek részletes élet rajza mellett az arczképét is közli. A második rész az iskola épületeit és berendezését, fényképekkel s alaprajzokkal illusztrálva ismerteti. A harmadik rész az igazgató jelentését tartalmazza, melyből a következő adatokat emeljük ki. Beiratkozott a tanév elején 590 rendes és 19 magán, tehát összesen 618 növendék. Évközben kimaradt 38. Marad tehát az év végéig: 561. A rendkivüli tantargyak közül a francia nyelvet *Scherernné Ragályi Róza* tanitotta és 25 tanuló tanulta. Az év folyamán a *Juhász* Ida elnöksége alatt működő önképzőkör és a *Hazslinszky* Gusztáv énektanár által vezetett daloskör közreműködése mellett, igen sikerült ünnepélyek tartattak október 6-án az aradi vértanuk emlékére, november 19-én Erzsébet királyné emlékére, április 11-én a 48-as törvények szentesitésének évfordulóján és junius 8-án a koronázás évfordulóján. A növendékek kirándulásaik, akalmával megtekintették az országházat, a nemzeti muzeum régiség és képtárát, az állatkertet, s a nemzeti szinházban az „Emingránsok"

czimü szinmüvet Az intézetet *Andréjka* József „Erzsébet királyné“ czimű szobor csoportozatának gipszmintájával. *Az országos gyermek-menedékhely egyesület* a kis botanikus kert czéljaira 79 drb. fa és cserjével, *Kozma* Gyula fényképész „Illek Vincze életnagyságu fényképével,“ báró *Sommarugáné* Thán Irma az „Aradi 13 vértanu“ czimü képpel s *Szukoráthy* Ilona egy kézimunka tankönyvvel ajándékozta meg. A kitünő növendékek megjutalmazásához Wolfner és Társa 20, a Leiner Testvérek 10, az Ujpesti keresk. s iparbank 10, az Ujpesti közmüvelődési kör 10, a Magyar pamutgyár 10, Egyedi Lajos 10, Ehrenwald Vilmos 15, Mauthner testvérek 10, s az Ujpesti takarékpénztár 10 koronával járult hozzá. A szegény tanulók segélyére Ujpest község elöljárósága 70 korona értékü tankönyvet, a jute gyár 120 koronát adományozott, s a közoktatásügyi miniszter 205 tanulót egész, 58-czat féltandijmentességben részesitett. Ingyen tankönyvet kapott 127 növendék. Az „Illek Vincze“ nevét viselő alapitványra a növendékek 52 koronát gyüjtöttek össze. A „Scherer Gyula“ nevét viselő alapitvány 63 K 73 fillért adományoztak s ez az alap most 207 K 76 fillérből áll. Ezenkivül a tantestület az ujpesti fázó és éhező gyermek javára 11, a tanitók árvái karácsonyfájára 12.50, a Szeretet egyesület javára 5. Összesen 28 K 50 fillért adományozott s a szegedi siketnémák és vakok intézete javára 16, a kolozsvári korona intézet javára 5 koronát gyüjtött. A növendékek 80305 rajzlapot, 456 kézi munka rajzlapot, 7179 kézi munka darabot készitettek el. Az ifjusági önképző körnek 90 tagja volt. Ezek az évfolyamán 103 irásbeli dolgozatot nyujtottták be s 26-an 38-szor szavaltak. Pályadijat nyertek a fogalmazási versenyben Kohn Boriska és Türr Emma, az ének versenyben Szeberényi Emilia, a szavaló versenyben Róth Mariska 10—10 koronás aranyat, jutalom könyvet nyertek 6-an s dicséretet érdemeltek 17-en. A kör bevétele 411 K 16 fillér, kiadása 80 K volt s igy pénztári maradványa 331 K 16 fillér. A testedzést illetőleg a táncztanfolyamban 97, a jégpályát 54 növendék vette igénybe. A tennispálya csak a jövő tanévben fog állandósittatni. Az intézetnek 62 kitünő és 84 jeles rendü növendéke volt. A Wolfner-féle alapitvány kamatait Unbekant Elza, a Wittmann-féle alapitvány kamatait *Klemniesek* Irma nyerte el, a többi kitünő rendüek jutalomkönyveket kaptak s a jeles tanulókkal együtt az évzáró ünnepélyen megdiesértettek. — A női kézimunka tanfolyamnak 40 növendéke volt. Ezek közül a fehérnemű varrásból 7 kitünő, 10 jeles és a szabósági varrásból 3 kitünő és 5 jeles osztályzatot nyert. A tanfolyam növendékei 275 magyar irásbeli, 90 könyvviteli dolgozatot, 132 szabadkézi rajzot és 842 kézi munka darabot készitettek el. Ezen adatok az intézet kitünő vezetéséről, a tanárok lelkiismeretes működéséről s a növendékek nagymérvü haladásáról tanuskodnak s Ujpest községe büszke lehet ezen intézetére, a szülők és növendékek pedig őszinte elismeréssel és hálával tartoznak a tantestület minden egyes tagjának. Az értesitőt *Fuchs Antal és József könyvnyomdája* diszesen, a mellékelt képeket pedig oly szépen állitotta ki, hogy a legelső müintézetnek is diszére válnának.

— **Iparos- vagy kereskedő-segéd.** Az a kérdés, hogy olyan alkalmazottak, kiknek főnökei részint a kereskedésbe, részint az iparba vágó kereseti tevékenységet fejtenek ki, a kereskedő- vagy iparos-segédek sorába tartoznak-e, többször fordult meg a mi biróságaink előtt is. A külföldi és különösen a német biróságok is többször foglaltak állást e kérdésben. Legutóbb a kölni kereskedelmi biróságnak volt alkalma e tárgyban elvi jelentőségü határozatot mondani. Ez alkalommal péküzletekben alkalmazott elárusitónők jogi állásáról volt szó, mely eddig vitás volt és melyet a biróság a következőképen állapitott meg: **A kézmüvesek által előállitott áruk forgalombahozatala a kereskedelmi törvény 1. §-a értelmében kereskedelmi üzletnek tekintendő. Kereskedelmi üzlet alatt értendő azon üzleti tevékenység, melynek az előállitással ellentétben az áruk forgalomba hozatala képezi tárgyát. Kétségtelen, hogy azon kézmüvesiparosok, akik egyidejüleg kisebb terjedelemben kereskedelmi üzletet is folytatnak, a kisebb jogu kereskedőkhöz is tartoznak, a kikre tehát a kereskedelmi törvény egyes meghatározott rendelkezései alkalmazást nem nyerhetnek. E rendelkezésekhez azonban a kereskedősegédekre vonatkozó határozmányok nem tartoznak. A mészárosok, pékek segédjei tehát, a kik az áruknak előállitásával, felvagy átdolgozásával foglalkoznak, iparossegédeknek tekintendők, a kikre az ipartörvény VII. fejezetében foglalt rendelkezések irányadók, mig azon egyének, a kik az ipari termények forgalomba hozatalával vannak elfoglalva, tehát az üzleti elárusitónők is, a kereskedő-segédekhez tartoznak. A kereskedő-segédekre vonatkozólag a kereskedelmi törvény 66. §-a akképpen intézkedik, hogy szolgálati szerződésük, a menynyiben az határozatlan időre szól, bármelyik fél részéről előzetes hat heti felmondás után a naptár szerinti negyedév végére felbontható. A mennyiben hosszabb, vagy rövidebb felmondási időt állapit meg a szerződés, annak mindkét félre nézve egyenlőnek kell lenni és egy hónapnál rövidebb nem lehet. Felmondásnak ily esetben csak a hónap végére van helye. Minden más ellenkező megegyezés jogilag semmis.**

— **Előleges értesités.** Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye Gazdasági Egyesülete elhatározta, hogy folyó év szeptember hó 23, 24 és 25-én Monoron, a gabonaraktárszövetkezet területén, *dijazással egybekötött tenyészbaromfi-vásárt* rendez, melyen csakis e vármegye és Kecskemét t. h. város tenyésztői jelenthetik be tenyészanyagjukat. Lépések tétettek, hogy az állam által kiosztandó tenyészanyag egy része ezen a vásáron szereztessék be és az egyesület is fog bevásárlásokat eszközölni. A vásárra elfogadtatnak: 1. Magyar fajta (fehér, sárga, kendermagos), 2. tiszta vérben tenyésztett s a hazai fajták nemősitésére alkalmas külföldi fajta (Ppington, Plymouth, Langsan stb.) tyúkok, 3. tovább-tenyésztésre már használható keresztések. 4. Kacsák. 5. Ludak. 6 Pulykák. Mindezt azért közöljük, hogy tenyésztőink tájékozva legyenek és kérjük, hogy ezen vásárra minél több és jó anyagot (különösen him állatokat) tartsanak fel. Részletes felvilágositást nyujt az egyesületi titkári hivatal. Programmot és bejelentési ivet később küldünk. Igen megköszönénnk, ha a titkári hivatalt előzetes tájékozás végett már most értesiteni szives lenne, hogy számithatunk-e és mily mérvben bejelentésére. Térdij minimális lesz és csakis önköltségünket számitjuk fel és abból is tagjaink 25% engedményt kapnak. Aásárdij 5%, tagok részére 25% engedménynyel. *Gróf Teleki Józsefné* s. k., sz. o. elnök.

Korányi J. Jenő

kárpitos és diszitő

Ujpest, István-u. 7. szám.

Alapittatott 1890.

A tavaszi idény beálltával ajánlom a nagyközönségnek jó hirnevű

kárpitos-műhelyemet,

hol csakis elsőrendü munkák készülnek szolid árak mellett.

Allandó raktár elsőrendü anyagból készült szőnyeg, ebédlő, divánok, ottománok, matraczok a legujabb divatu több rendbeli salon-garniturák, valamint vaságyak stb. stb

Gyermekkocsi különlegességek és vasgyermekágyak nagy raktára.

Kiváló jó munkáról biztosthatom.

Tisztelettel.

Korányi J. Jenő

Arpád-ut 4. sz. házban

üzlethelyiségek lakással s még kissebb-nagyobb lakások azonnal is kiadók.

Felhivás

a gróf Károlyi-féle ösztöndijra.

Felhivatnak mindazon ujpesti születésü 14—18 év közöti szegénysorsu iparosifjak (tanonczok, segédek,) illetve azok szülei, a kik az ösztöndijat elnyerni óhajtják hogy keresztlevélle!, ipariskolai bizonyitványnyal, tanulólevéllel, ugy erkölcsi viseletükre mint iparszakmájukban való előmenetelükre vonatkozó okmányaikkal felszerelt kérvényüket **f. é. julius hó 10-ig** az ipartestület hivatalába nyujtsák be.

Ujpest, 1905. junis hó 28-án.

Az ipartestület elöljárósága.

Értesités.

Van szerencsém Ujpest és Rákospalota n. é. közönségének b. tudomására adni, hogy a Nagym. vallás- és közoktatásügyi ministerium által engedélyezett

Nyilvános Gyorsirási tanfolyamok

nyiltak meg az Attila-utczai m. kir. állami elemi iskolában hétfőn, folyó évi április hó 17-én.

A tanfolyamok kiterjeszkednek a magyar, német levelező és vita-irás, valamint a kereskelmi gyorsirás tanitására és ezeknek külön órákban való gyakorlására.

Előadási és gyakorló órák hetenként kedden, szerdán és szombaton este 7—8 és —9-ig tartatnak.

Egy-egy tanfolyam dija 20 korona.

A magyar, német gyorsirásban való teljes kiképzés dija 60 korona.

A tandij két részletben is fizethető. A gyakorló-órák a tanfolyam hallgatói számára dijtalanok. Más gyorsiróknak havonkint 5 korona.

A gyorsirás-tanfolyamok mellé rövid idő alatt gépiró tanfolyamokat szervezünk.

Jelentkezhetni esténként 6—8-ig az Attila-utczai m. kir. állami elemi népiskolában.

A nyilvános gyorsirás-tanfolyamokat a t. közönség szives figyelmébe és pártfogásába ajánlja:

Réti Hugó

okl. gyorsirástanár tanfolyam-vezető.

Ránduljunk ki Rákospalotára

Van szerencsém Ujpest és Rákospalota n. é. közönségének b. tudomására hozni, hogy **Rákospalotán (Fő-ut 62. sz. a., a gyógyszertár mellett) levő Kohn Sámuel-féle**

vendéglőmben

naponként jól és olcsón lehet étkezni, azonkivül minden **pénteken** frissen készült

halpaprikás és rántott hal

kapható.

Egyben ajánlom saját szüretelésü Rajnai és Olasz Rizling, Szilványi, Kövidinka és Ezerjó, Mézes és Oportó fajboraimat.

Naponta frissen csapolt sör.

Pontos kiszolgálás, jutányos árak.

A n. é. közönség szives látogatását és támogatását kéri

tisztelettel

Kohn Sámuel

vendéglős Rákospalotán.

ifj. Fodor Ignátznál Ujpesten Árpád-ut 60. szám.

Gummi óvszerek selyem vékony 20 drból álló mint gyüjtemény 6 korona.

Óvszerek bármely jelige alatt posterestant is rendelhetők.

Odol szájviz nagy üveg	1 kor. 60 fill.
Thymol szájviz 80., 1.50	2 „ — „
Kalodont fogerém	— „ 50 „
Angol illatszerek kimérve deka	— „ 60 „
Franczia „ „ „	— „ 50 „
Virág szappan 6 külömböző illat	1 „ — „
Szobaillatok minden illatban	1 „ — „
Fenyő illat 1 ltr. ürtartalom	3 „ — „
„ „ kis üveg	1 „ — „
Valódi Leichner Fettpuder minden szinben	— „ 90 „
Rogerr-Gallett illatszerei 4., 5.	6 „ — „
Valódi hajfestőszer, utánfestés évente 2-szer	5 „ — „
Angol hajfestő	2 „ 50 „
Tynkszemirto, hatása páratlan kezesség mellett	1 „ 20 „
Halenyv ragasztó szer	— „ 30 „
Valódi kölni viz 3 üveg	1 „ 80 „
„ „ „ 1 literes üvegben	4 „ — „

Manicur kézápoló szerek.

Acél felszereléssel 4., 6., 8. 10	„ — „
Kézápoló Honney Jelly	— „ 70 „
Margit crém és puder	1 „ — „
Diana crém és szappan	1 „ 50 „
Feeolin szappan	— „ 90 „

Valódi zsirtalanitott Bruns vatta 1 klg.	3 kor. 40 fill.
Sérvkötők 2., 4.	6 „ — „
Suspensorium	1 „ — „
Irigateur üvegbetéttel vizmagasságot jelző mértékbeosztással 4., 5.	6 „ — „
Irigateur Email teljesen felszerelve 2., 3.	4 „ — „
Ágy ürito tálak 2., 3., 4.	5 „ — „
Vizelő edények 1., 2.,	3 „ — „
Havi kötők 2	3 „ — „
Havikötő betétek	— „ 20 „

Szopó készletek és alkatrészei.

Jégtömlők és ülőpárnák gummiból.

Catheder Nelaton szerint.

Férfi óvszerek tuczatonként 1, 2, 3, 4 és 5 kor. — fill.

Padló fénymáz legfinomabb minőség minden szinben 1 doboz 1 „ 20 „

Ásványvizek állandóan friss.

Asztali borok saját töltés, valódi Kadarka — „ 80 fill.

Pezsgők üvegenként 3 „ — „

Cognac, Martel, Julen stb.

17. Tisztelettel

ifj. Fodor Ignátz.

Brázay sósborszesz nagyban és kicsinyben.

Fuchs Antal és József

kő- és könyvnyomdája

Ujpest, István-utcza 9. sz.

Ajánlkoznak a könyvnyomdai szakba vágó munkák szabatos, gyors és pontos elkészitésére a legjutányosabb árak mellett.

Elvállalják hirlapok és művek minden nyelvben, körlevelek, táblázatok, esketési, gyülési és egyébb meghivók, gyás elentések, községi, ügyvédi és minden más hivatalbeli, kereskedelmi és egyletbeli nyomtatványok szállitólevelek, falragaszok, vonalzott üzleti könyvek, folyóiratok stb. stb. a legmérsékeltebb árakon való elkészitését.

Nyomatott Fuchs Antal és József kő- és könyvnyomdájában Ujpest, István-tér 9. szám.